

2. Великий глумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
3. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. № 8. С. 224–233.
4. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / В.О. Калінін. Житомир, 2005. 20 с.
5. Кучай О. В. Компетенція і компетентність – відображення цілісності та інтеграційної суті результату освіти. *Рідна школа*. 2009. № 11. С. 44–48.
6. Нагорна Н. В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції. *Виховання і культура*. 2007. № 1–2. С. 266–268.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-42>

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ (РНД)

Шкабаріна М. А.

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри теорії і методики початкової освіти
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Пандемія COVID-19 та вторгнення російських військ на територію України істотно змінили соціальну реальність. Освітні заклади, зіштовхнувшись із обмеженнями, перейшли на впровадження дистанційної освіти або змішаного навчання. Вища школа зіткнулася з новими викликами та перешкодами. Перехід на дистанційну форму вищої школи привів до трансформації освітніх практик викладачів і аспірантів, які змушені працювати з навчальними матеріалами онлайн. Це створило ситуацію виклику в системі вищої освіти, особливо щодо підготовки науково-педагогічних кадрів. Це свідчить про необхідність

дослідження проблем і подальших перспектив розвитку дистанційної освіти в контексті підготовки майбутніх докторів філософії.

У сучасному суспільстві технології дистанційного навчання починають відігравати все більш важливу роль та успішно впроваджується в освітній практиці в таких формах: дистанційні конкурси, освітні проекти, дистанційні курси тощо [5]. Дистанційна освіта або дистанційне навчання – це сфера освіти, яка зосереджена на педагогіці, технологіях та навчальних системах, спрямованих на здобуття освіти студентами, які фізично не знаходяться на місці [10].

Нині з'являються нові терміни: онлайн навчання, цифрове навчання, електронне навчання та віртуальне навчання, які є синонімічними та взаємозамінними поняттями, і є лише визначають механізм передачі дистанційного навчання [9]. Розвиток дистанційного навчання можна розглядати як прямий наслідок цифровізації у вищій освіті, що дає можливість як суспільствам, так і освітнім організаціям створювати нові можливості для зростання, вдосконалення, змін та оновлення [4].

Саме під час надзвичайної ситуації зі здоров'ям, дистанційне навчання набуло форми екстреного дистанційного навчання (ERE), що дозволяє студентам та викладачам продовжувати свою навчальну та викладацьку діяльність [3].

Дослідники [7] визначили, що студенти в цілому позитивно оцінюють свій досвід дистанційного навчання, однак відсутність зворотного зв'язку чи контакту з викладачем погіршують ефективність навчання. Результати досліджень показують, що студенти, які навчаються дистанційно, мають гірші результати, ніж студенти денної форми навчання [6]. Результати дослідження [2] показали, що дистанційне навчання є досить зручним для більшості студентів, які навчаються за спеціальностями, що стосуються спілкування з людьми, однак 63,7% студентів, незалежно від їх спеціальності, відзначили погіршення навчальних результатів при переході на дистанційне навчання.

Дистанційне навчання має ряд переваг та недоліків, про це свідчить ряд досліджень науковців. Аналіз наукових праць [1; 8] дав змогу систематизувати їх та відзначити такі позитивні моменти дистанційного навчання в контексті підготовки докторів філософії:

– використання в процесі навчання комп'ютерних технологій позитивно впливає на ступінь сприйняття інформації людиною і покращує когнітивні функції, розвиває навички роботи з великою кількістю інформації;

– спілкування з науковим керівником у віддаленому форматі повністю змінює стандартні ролі обох, позиціонуючи того, хто навчається як «координатора знань», тоді як науковий керівник виступає в ролі «наставника», «помічника»;

– дистанційне навчання дає можливість отримати освіту і писати наукову роботу незалежно від геолокації, створює можливості для проведення експериментальної роботи закордоном, або для людей з інвалідністю;

– дистанційне навчання дає можливість ширше використовувати можливості участі у грантових проєктах, симпозіумах, конференціях тощо;

– процес онлайн-навчання стимулює роботу викладача/наукового-керівника.

В той же час не слід забувати і про недоліки дистанційного навчання для докторів філософії:

– проблеми зі швидкістю і доступом до мережі Інтернет (технічні проблеми);

– викладачеві чи науковому керівнику, для того щоб наблизитися до очного навчання чи консультування, потрібно докласти масу зусиль для того, щоб частіше використовувати чат, задавати більше запитань аудиторії і просити активніше на них відповідати, динамічніше чергувати сесії питань і відповідей;

– проблемно якісно організувати дистанційне навчання за напрямками підготовки та спеціальностями, на яких передбачена велика кількість практичних занять, або для спеціальностей для яких потрібні спеціально організовані приміщення чи лабораторії (медицина, фізика, хімія, інженерія, мистецтво тощо);

– для ефективного навчання та написання наукової роботи аспіранту потрібна стійка внутрішня мотивація, відсутність чіткого контролю та недостатня самоорганізованість аспірантів знижує якість дистанційного навчання.

Якщо проблема впровадження дистанційних технологій у навчальний процес вищої школи, початкової і середньої освіти вивчена і розроблена на достатньому рівні, то дослідження щодо проблем дистанційного навчання майбутніх докторів філософії представлено у недостатній кількості. Таким чином, особливості організації навчання на третьому рівні вищої освіти, суспільні виклики та недослідженість проблеми у науковій літературі зумовлюють необхідність подальших досліджень у теоретичному та практичному аспектах.

Література:

1. Chen E., Kaczmarek K., Ohyama H. Student perceptions of distance learning strategies during COVID-19. *Journal of dental education*. 2020. doi:10.1002/jdd.12339
2. Frolova S., Esina S., Pribylova N. Features of communication between teachers and students in distance learning. In *INTED2021 Proceedings*. 2021. P. 7002–7007.
3. Giacosa A. Can Emergency Remote Education Make our Universities “Smarter”? Some Reflections Based on Students’ Perceptions. In *Proceedings of the DIDAMATiCA 2020: “Smarter School for SmartCities”* 6–8 May 2020, Trieste, Italy. 2020.
4. Ilmarinem V., Koskela K., Digitalisaatio; Talentum: Helsinki, Finland. 2015.
5. Kaliuzhka, Nataliia, Nelia Samoilenko, Larysa Zdanevych, Olesia Kyselova, Nataliia Terentieva, and Diana Koval. Distance Education as an Alternative Form of Learning During a Pandemic. *Systematic Reviews in Pharmacy*. 2020. №11 (9). P. 458-461. doi:10.31838/srp.2020.9.64
6. Lane, A. & Gregson, J. (2019). Fostering innovations in pedagogical practices: transforming distance education through a professional development programme using OERs. In: Pan Commonwealth Forum 9 (PCF9), 9–12 Sep 2019, Edinburgh, Scotland.
7. Markova T. et al. Quality Issues of Online Distance Learning. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. 2017. № 237. P. 685–691.
8. Schneider S. L., Council M. L. Distance learning in the era of COVID-19. *Archives of dermatological research*. 2021. №313(5). P. 389–390. doi: 10.1007/s00403-020-02088-9
9. Traxler J. Distance Learning – Predictions and Possibilities. *Educ. Sci*. 2018. № 8(35). DOI:10.3390/educsci8010035
10. UNESCO. Trends in Tertiary Education : Sub-Saharan Africa. 2010. Paris : UNESCO.